

М.Г. Стьопін

**ТВІНІНГ-ПАРТНЕРСТВО ЯК ІНСТРУМЕНТ АКАДЕМІЧНОЇ
СОЛІДАРНОСТІ ТА МІЖКУЛЬТУРНОГО ДІАЛОГУ: ДОСВІД СПІВПРАЦІ
МАРІУПОЛЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ТА УНІВЕРСИТЕТУ ХАЛЛА**

Стаття присвячена аналізу досвіду міжнародного твінінг-партнерства між Маріупольським державним університетом (Україна) та Університетом Халла (Велика Британія), реалізованого у червні 2025 року. Дослідження фокусується на ролі академічного партнерства як механізму підтримки переміщених університетів, збереження культурної ідентичності та створення платформи для міжкультурного діалогу. Основним результатом проєкту стала подкаст-серія «Людство та війна», що охопила теми української культурної спадщини, досвіду вимушеного переміщення, компаративного фольклористичного аналізу та ролі громадянських університетів у підтримці діаспорних спільнот. Методологія дослідження ґрунтується на принципах діалогічності, мультидисциплінарності та інклюзивності. Результати проєкту демонструють продуктивність моделі «перевернутого університету» та важливість травмо-інформованих підходів в освіті. Стаття аргументує, що твінінг-партнерство виходить за межі формальної академічної співпраці, перетворюючись на інструмент культурної дипломатії та збереження колективної пам'яті в умовах глобальних криз.

Ключові слова: твінінг-партнерство, академічна солідарність, переміщені університети, міжкультурний діалог, культурна ідентичність, громадянський університет, подкастинг в освіті.

DOI 10.34079/2518-1343-2025-15-30-166-172

Постановка проблеми. Сучасні глобальні кризи – воєнні конфлікти, примусові міграції, соціально-політична нестабільність – ставлять перед академічними інституціями принципово нові виклики, що виходять за межі традиційних освітніх та дослідницьких функцій. Університети, які опиняються в епіцентрі таких криз, змушені не лише адаптувати освітні процеси до нових реалій, але й переосмислювати власну місію, шукати нові форми підтримки своїх спільнот та зберігати культурну ідентичність в умовах вимушеного переміщення (Калашнікова та Оржель, 2024).

Маріупольський державний університет (МДУ), переміщений з окупованого Маріуполя до Києва внаслідок повномасштабного російського вторгнення 2022 року, став прикладом такої інституції, що опинилася перед необхідністю радикальної трансформації. Втрата фізичного кампусу, розпорошення академічної спільноти, травматичний досвід війни та переміщення поставили перед університетом питання не лише про виживання як інституції, але й про збереження своєї ідентичності, зв'язку зі своєю територіальною громадою та ролі в підтримці переміщених спільнот.

У цьому контексті міжнародне академічне партнерство набуває особливого значення, перетворюючись з формального інструменту інтернаціоналізації освіти на механізм академічної солідарності та взаємопідтримки. Твінінг-проєкт між МДУ та Університетом Халла (University of Hull, Велика Британія), реалізований у червні 2025 року, став практичним втіленням такого підходу до міжуніверситетської співпраці.

Метою статті є аналіз досвіду реалізації твінінг-проєкту «Вивчення маріупольських громад у Великій Британії» як моделі академічного партнерства в умовах кризи, з фокусом на механізмах міжкультурного діалогу, практиках збереження культурної ідентичності та інноваційних формах презентації академічних результатів.

Огляд останніх публікацій. Університет Халла, заснований у 1927 році, належить до категорії так званих «червоноцегляних університетів – групи британських вищих навчальних закладів, що виникли наприкінці ХІХ – на початку ХХ століття як альтернатива елітарним «давнім університетам» на кшталт Оксфорда та Кембриджа. Ключовою особливістю цих інституцій стала чітка орієнтація на служіння місцевим громадам та демократизацію доступу до вищої освіти.

У сучасному контексті Університет Халла розвиває концепцію «громадянського університету», що передбачає активну участь університету в житті локальних спільнот, відповідальність за соціальний та економічний розвиток регіону. Особливо важливою є модель «перевернутого університету», яка полягає в тому, що університет будує свої ініціативи не на власних інституційних пріоритетах, а на потребах, визначених самими громадами.

Феномен «університету у вигнанні» має тривалу історію, від німецьких науковців, що емігрували під час нацизму, до сучасних сирійських та афганських освітніх інституцій. Дослідники виділяють кілька ключових викликів, з якими стикаються такі університети: втрата фізичної інфраструктури, розпорошення академічної спільноти, необхідність легітимації в новому контексті, збереження інституційної ідентичності (Глінка, 2022).

Водночас переміщення може ставати каталізатором інституційних інновацій. Позбавлені звичних структур та процедур, університети змушені шукати нові форми організації навчання, комунікації зі студентами та колегами, взаємодії з громадами. Міжнародне партнерство в такому контексті виконує не лише підтримуючу, але й каталітичну функцію, сприяючи інституційному навчанню та адаптації.

Концепція міжкультурного діалогу, розроблена в рамках програм ЮНЕСКО та Ради Європи, передбачає рівноправний обмін між представниками різних культур, спрямований на взаємне розуміння та збагачення. Ключовим принципом такого діалогу є визнання як універсальності людського досвіду, так і специфічності культурних форм його вираження (Barrett, 2013).

У контексті академічного партнерства міжкультурний діалог набуває додаткового виміру культурної дипломатії – практики використання культурного обміну для зміцнення міжнародних зв'язків та взаєморозуміння. Університети як інституції, що поєднують освітню, дослідницьку та культурну функції, мають особливий потенціал для такої дипломатії, особливо в контексті підтримки переміщених спільнот.

Останнє десятиліття відзначилося зростанням інтересу до подкастингу як формату академічної комунікації. На відміну від традиційних публікацій, подкаст дозволяє зберегти усність наукового дискурсу, емоційну насиченість та діалогічність обговорення. Особливо продуктивним цей формат виявляється для тем, що торкаються особистого досвіду, колективної пам'яті, емоційних аспектів соціальних процесів (Markman, 2011).

Виклад основного матеріалу. Дослідження базувалося на якісній методології з використанням кількох комплементарних підходів:

1. Дослідження дії. Учасники проєкту одночасно виступали як дослідниками, так і об'єктами дослідження, що дозволило поєднати рефлексію над власним досвідом з аналізом більш широких соціальних процесів.

2. Автоетнографія. Метод автоетнографії дозволив використати особистий досвід дослідників як джерело даних про культурні практики та соціальні процеси. Рефлексія над власними емоційними реакціями, очікуваннями та змінами у розумінні стали важливою частиною аналізу.

3. Напівструктуровані інтерв'ю. У рамках запису подкаст-епізодів було проведено серію напівструктурованих інтерв'ю з британськими колегами, представниками української діаспори в Халлі, експертами з різних дисциплін. Діалогічний формат інтерв'ю дозволив створити простір для спільного конструювання знання.

4. Включене спостереження. Участь у культурних заходах, відвідування музеїв, зустрічі з українською громадою давали матеріал для спостереження за практиками культурного збереження, інтеграції, міжкультурної взаємодії.

5. Компаративний аналіз. Порівняння українських та британських (ірландських, мальтійських, іспанських, болгарських) культурних практик, фольклорних традицій, літературних мотивів дозволило виявити як універсальні патерни, так і культурну специфіку.

Етичні принципи дослідження включали інформовану згоду всіх учасників, конфіденційність (де необхідно), право на відмову від участі або коментарів, рефлексивність щодо нерівності влади між дослідниками та учасниками.

Основним результатом проєкту стала подкаст-серія «Людство та війна / Humanity and War», що складається з дев'яти тематичних епізодів, записаних протягом 16-23 червня 2025 року. Серія структурована в три тематичні блоки:

Блок 1: Український досвід (епізоди 1-3)

Епізод 1: «*Ukrainian Music: Before, During, and Beyond War*» фокусувався на ролі музики як механізму емоційного опору та збереження культурної ідентичності. Аналіз показав, що музичні практики виконують кілька функцій для переміщених спільнот: підтримка емоційного зв'язку з втраченим домом, артикуляція травматичного досвіду, створення простору для колективного переживання, формування нової ідентичності, що поєднує спогади про минуле з реаліями сьогодення.

Епізод 2: «*Universities in Exile: Mariupol State University and the University of Hull*» розкрив історію МДУ, його переміщення та адаптації в Києві, а також природу партнерства з Університетом Халла. Ключовими темами стали: виклики збереження інституційної ідентичності при втраті фізичного простору; роль міжнародної солідарності в легітимації переміщеного університету; інноваційні практики, що виникають як відповідь на кризу; важливість збереження зв'язку з територіальною громадою університету, навіть коли ця територія окупована.

Епізод 3: «*Tales We Carry: Ukrainian and European Folk Heritage*» досліджував роль казок та фольклору в збереженні культурної пам'яті та формуванні національної ідентичності. Аналіз показав, що фольклорні наративи виконують функцію культурних архівів, що зберігають не лише сюжети, але й систему цінностей, моделі поведінки, способи осмислення світу.

Блок 2: Мультикультурний діалог (епізоди 4-6)

Епізод 4: «*Folk Beliefs Across Borders*» був присвячений компаративному аналізу народних вірувань, забобонів, оберегів у різних культурах (українській, англійській, ірландській, мальтійській, іспанській, болгарській). Результати показали значний ступінь конвергенції в базових уявленнях про захист, удачу, перехідні ритуали, незважаючи на відмінності в конкретних практиках. Особливо цікавим виявилось переосмислення традиційних вірувань у контексті сучасних криз та міграцій.

Епізод 5: «*Echoes of Wisdom: Proverbs and Sayings Across Cultures*» порівнював прислів'я різних культур, виявляючи універсальні теми та мотиви. Аналіз показав, що

базові життєві уроки – про працю, сім'ю, спільноту, обережність, мудрість – формулюються подібно в різних культурах, хоча й різними метафорами та образами. Це свідчить про універсальність людського досвіду при різноманітті його культурних виражень.

Епізод 6: «*Ukrainian Diaspora in Hull: A Story in Documents and Memories*» з участю професора Ніка Еванса простежив історію української присутності в Халлі та ширше – у Великій Британії. Документальний аналіз виявив кілька хвиль української еміграції, кожна з яких мала свою специфіку та залишила свій слід у британському суспільстві. Особливо важливим виявилось розуміння поточної хвилі переміщення в цьому історичному контексті.

Блок 3: Університети та спільноти (епізоди 7-9)

Епізод 7: «*Civic Universities in Action: Supporting Displaced Communities*» з професоркою Джил Хьюз розкрив концепцію та практики «громадянського університету». Обговорення моделі «перевернутого університету» показало її релевантність для переміщених інституцій: коли університет втрачає свою звичну територіальну базу, орієнтація на потреби громади (де б вона не знаходилася) стає природною стратегією виживання та розвитку.

Епізод 8: «*Education, Wellbeing and Recovery: Building Resilience through Support*» з професором Джонатаном Глазардом фокусувався на психологічних аспектах освіти в кризових умовах. Ключовими темами стали: травмо-інформовані підходи в педагогіці, проблема вигорання викладачів, важливість психологічної підтримки в освітньому процесі, інклюзивність та рівність як інструменти підтримки благополуччя. Було представлено конкретні практики інтеграції психологічної підтримки у професійну підготовку педагогів.

Епізод 9: «*Literature Between the Lines: Cross-Cultural Echoes from Ukraine and the UK*» з професоркою Кетрін Уинн досліджував літературу як простір міжкультурного діалогу. Презентоване компаративне дослідження «Міфологічний світ Дж.Р.Р. Толкіна та Лесі Українки» виявило спільні мотиви втрати, боротьби, трансформації, що свідчить про резонанс між українським та британським літературним досвідом. Декламація віршів Сергія Жадана в авторському перекладі додала епізоду емоційної глибини та продемонструвала можливості поетичного перекладу як форми культурного діалогу.

Зустріч з українською громадою «Файна» стала важливою частиною дослідницького процесу. Спостереження за практиками громади виявило кілька ключових стратегій збереження культурної ідентичності в діаспорі, серед яких наступні: лінгвістичне збереження (організація регулярних занять української мови для дітей, використання української в внутрішньокommunікації громади, створення двомовного середовища), святкування календарних циклів (відзначення традиційних українських свят як механізм підтримки культурного ритму та передачі традицій наступному поколінню), кулінарні практики (приготування та споживання традиційних страв як форма матеріалізації культурної пам'яті та створення простору для міжкультурного обміну), культурні презентації (організація виставок, концертів, презентацій для ширшої громади як спосіб видимості та культурної репрезентації) та соціальна підтримка (створення мережі взаємодопомоги, психологічної підтримки, адаптаційної допомоги новоприбулим).

Презентація настільної гри «Світ громад», української кооперативної стратегії, що моделює реальні соціальні процеси, викликала значний інтерес та ініціювала дискусію про цінності співпраці та солідарності в українській культурі.

Занурення в культурний контекст Халла та регіону (включаючи візит до Йорка) дало важливий матеріал для розуміння того, як культурна спадщина функціонує в

британському контексті. Ferens Art Gallery продемонструвала модель інклюзивного культурного простору, що активно працює з різними громадами, включаючи біженців та шукачів притулку. Галерея, заснована в 1927 році з чіткою місією демократизації доступу до мистецтва, сьогодні реалізує цю місію через різноманітні програми залучення громад.

Захід «Celebrating Sanctuary» в рамках Hull Refugee Week 2025 продемонстрував практичну реалізацію принципів інклюзії та гостинності на рівні міста. Тема «Спільнота як надздібність» резонувала з дослідницькими питаннями проєкту про роль спільнот у підтримці переміщених осіб. Виставка постерів, створених біженцями, стала прикладом того, як культурна експресія може бути інструментом самопрезентації та подолання стигматизації. Візит до Національного залізничного музею у Йорку дав метафору для осмислення міжкультурних зв'язків: так само як залізниця з'єднує різні точки простору, культурний діалог з'єднує різні спільноти, епохи, досвіди.

Реалізація проєкту дала кілька важливих методологічних інсайтів. Свідомий вибір діалогічного формату (а не монологічних презентацій чи лекцій) виявився надзвичайно продуктивним. Діалог дозволив уникнути асиметрії «того, хто знає» та «того, хто вчиться», створив простір для спільного конструювання знання. Залучення фахівців з різних дисциплін (літературознавство, історія, педагогіка, психологія, соціологія, музикознавство) дозволило побачити досліджувані феномени в різних ракурсах, виявити неочевидні зв'язки. Формат подкасту дозволив зберегти емоційну насиченість розмов, що часто втрачається в традиційних академічних публікаціях. Для тем, пов'язаних з травмою, втратою, ідентичністю, цей емоційний вимір є критично важливим. Вихід за межі академічного середовища, взаємодія з громадою, відвідування культурних подій збагатили дослідження практичним контекстом, дозволили побачити, як теоретичні концепції працюють на практиці.

Результати проєкту демонструють, що твінінг-партнерство між університетами може виходити за межі формальної академічної співпраці (обміну студентами, спільних публікацій, конференцій) та перетворюватися на інструмент академічної солідарності – практики взаємопідтримки, спільного пошуку відповідей на складні питання, визнання взаємної вразливості та взаємозалежності.

Незважаючи на асиметрію ресурсів (стабільний vs переміщений університет), партнерство будувалося на визнанні рівної цінності досвіду кожної сторони. Український досвід кризи та адаптації розглядався не як проблема, що потребує вирішення, а як джерело знання, релевантного для обох університетів. Обидві сторони виступали одночасно як ті, хто навчає, і ті, хто вчиться. Британські колеги ділилися досвідом роботи з громадами, травмо-інформованих підходів, інклюзивних практик; українська сторона – досвідом адаптації в кризі, збереження ідентичності, роботи з діаспорою. Партнерство концептуалізувалося не як разовий проєкт, а як початок довгострокової співпраці з потенціалом розширення та поглиблення. Обидва університети розглядали своїм пріоритетом не лише академічні досягнення, але й внесок у підтримку та розвиток своїх громад, територіальних чи діаспорних.

Компаративний аналіз культурних практик (фольклору, вірувань, прислів'їв, літературних мотивів) виявив продуктивну напругу між універсальністю людського досвіду та специфічністю його культурних форм. З одного боку, базові теми (захист, втрата, боротьба, трансформація, мудрість) виявилися спільними для всіх досліджених культур. З іншого – конкретні форми їх вираження (символи, образи, ритуали, наративи) залишаються культурно специфічними.

Це має важливі імплікації для міжкультурного діалогу: він найбільш продуктивний тоді, коли спирається на визнання як універсальності (що робить можливим взаєморозуміння), так і специфічності (що робить діалог цікавим та

взаємозбагачуючим). Спроби редукувати культурні відмінності до універсальних цінностей ризикують втратити багатство культурного різноманіття; але й абсолютизація відмінностей робить діалог неможливим (Goddard and Kempton, 2016).

Висновки та перспективи подальших досліджень. Досвід проєкту підтверджує потенціал університетів як акторів підтримки переміщених спільнот. Надання доступу до освіти (формальної чи неформальної) переміщеним особам підтримує їхню гідність, створює перспективу майбутнього, сприяє інтеграції. Крім того, інтеграція психологічної підтримки в освітні програми, розвиток травмоінформованих підходів допомагає учасникам освітнього процесу впоратися з травматичним досвідом. Університети можуть ставати центрами документування, дослідження, збереження культурної спадщини переміщених спільнот.

Університети мають та починають виконувати функцію мостів між переміщеними спільнотами та приймаючими суспільствами, сприяючи взаєморозумінню. Академічні дослідження та публічні виступи університетських спільнот мають привертати увагу до проблем переміщених осіб, впливати на політику. Важливою умовою реалізації цього потенціалу є орієнтація університету на потреби громади (модель «перевернутого університету»), а не лише на власні інституційні пріоритети.

Вибір подкасту як основного формату презентації результатів виявився виправданим, оскільки подкаст долає бар'єри доступу до академічного знання, що властиві традиційним публікаціям (платний доступ, складна мова, необхідність спеціальної підготовки). Крім того, формат дозволяє зберегти інтонації, паузи, емоційне забарвлення, що критично важливо для тем, пов'язаних з особистим та колективним досвідом. На відміну від монологічних лекцій чи статей, подкаст природно зберігає діалогічність академічної розмови та може включати музику, декламацію, звукові ефекти, що збагачує контент додатковими рівнями значення. В сучасному світі цифровий формат дозволяє легко поширювати контент, робити його доступним глобальній аудиторії.

Водночас подкастинг ставить і певні виклики: необхідність технічної підготовки, складність цитування в академічному дискурсі, менша легітимність порівняно з традиційними публікаціями. Ці виклики потребують подальшого обговорення та вироблення конвенцій академічного подкастингу.

Бібліографічний список

- Глінка, Н.В., 2022. *Міжкультурна комунікація в умовах вимушеної міграції. Виклики сьогодення*. Одеса: LihaPres.
- Калашнікова, С., та Оржель, О., 2024. *Переосмислення місії переміщених університетів: підвищення конкурентоспроможності та служіння громадам : звіт за результатами проєкту ЄС REDU*. Київ: Ін-т вищ. освіти НАПН України.
- Barrett, M., 2013. *Interculturalism and multiculturalism: similarities and differences*. Strasbourg: Council of Europe Publishing.
- Goddard, J., and Kempton, L., 2016. *The civic university: the policy and leadership challenges*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing.
- Markman, K.M., 2011. *Doing radio, making friends, and having fun: Exploring the motivations of independent audio podcasters*. New Media & Society.

References

- Hlinka, N.V., 2022. *Mizhkulturna komunikatsiia v umovakh vymushenoї mihratsii. Vykyky sohodennia. [International communication in the context of forced migration. Current challenges]* Odesa: LihaPres.

- Kalashnikova, S., та Orzhel, O., 2024. *Pereosmyslennia misii peremishchenykh universytetiv: pidvyshchennia konkurentospromozhnosti ta sluzhinnia hromadam : zvit za rezultatamy proiektu YeS REDU. [Rethinking the mission of displaced universities: enhancing competitiveness and serving communities: report on the results of the EU REDU project]* Kyiv: In-t vyshch. osvity NAPN Ukrainy.
- Barrett M., 2013. *Interculturalism and multiculturalism: similarities and differences.* Strasbourg: Council of Europe Publishing.
- Goddard J., and Kempton, L., 2016. *The civic university: the policy and leadership challenges.* Cheltenham: Edward Elgar Publishing.
- Markman, K.M., 2011. *Doing radio, making friends, and having fun: Exploring the motivations of independent audio podcasters.* New Media & Society.
- Стаття надійшла до редакції 19.11.2025 р.

M. Styopin

TWINNING PARTNERSHIP AS A TOOL FOR ACADEMIC SOLIDARITY AND INTERCULTURAL DIALOGUE: THE EXPERIENCE OF COOPERATION BETWEEN MARIUPOL STATE UNIVERSITY AND THE UNIVERSITY OF HULL

The article analyses the experience of implementing the "Studying Mariupol Communities in Great Britain" twinning project between Mariupol State University (Ukraine), displaced due to the full-scale invasion, and the University of Hull (UK) in June 2025. The research aims to analyse this partnership as a model of academic solidarity, a mechanism for intercultural dialogue, a practice for preserving cultural identity, and an innovative form of presenting academic results.

Methodology is based on qualitative approaches, including action research, autoethnography, semi-structured interviews, participant observation of the Ukrainian community "Fayna," and comparative analysis of cultural practices (folklore, beliefs, proverbs). The study is grounded in the principles of dialogue, multidisciplinary, and inclusivity.

The main results of the project are embodied in the podcast series «Humanity and War», consisting of nine thematic episodes. The project demonstrated that the twinning partnership transcends formal cooperation and transforms into an instrument of cultural diplomacy and academic solidarity, based on recognizing the equal value of the experience of both stable and displaced universities. It confirmed the productivity of the «inverted university» model, where initiatives are based on community needs, a strategy vital for the survival and development of displaced universities. Comparative analysis of cultural practices (from folklore to literature) revealed the universality of basic themes of human experience (loss, struggle, wisdom) despite the diversity of their cultural forms of expression, which forms the basis for mutually enriching dialogue. The podcast format proved critically important for preserving the emotional dimension of discussions related to trauma and identity, and for overcoming barriers to accessing academic knowledge.

Conclusions assert that universities in crisis have the potential for transformation, serving as bridges between displaced communities and host societies, and as centres for documenting and preserving cultural heritage. The realization of this potential requires an orientation towards community needs and the use of trauma-informed approaches in education.

Keywords: *twinning partnership, academic solidarity, displaced universities, intercultural dialogue, cultural identity, civic university, podcasting in education.*